Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

> Retouradres Postbus 90801 2509 LV Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 1 A
2513 AA S GRAVENHAGE

Postbus 90801
2509 LV Den Haag
Anna van Hannoverstraat 4
T 070 333 44 44
F 070 333 40 33
www.rijksoverheid.nl

Contactpersoon

Onze referentie
2013-0000152757

Datum 18 november 2013
Betreft Kabinetsreactie ECRI rapport Nederland Rassendiscriminatie

Uw kamer heeft het kabinet verzocht om een kabinetsreactie op het vierde rapport over Nederland van de Europese Commissie tegen Racisme en Intolerantie van de Raad van Europa (ECRI). Met deze brief voldoe ik aan dat verzoek. Ik zend u deze kabinetsreactie mede namens mijn ambtgenoten van Buitenlandse Zaken, Veiligheid en Justitie, Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Wonen en Rijksdienst, Onderwijs Cultuur en Wetenschap, en Volksgezondheid Welzijn en Sport.

Het ECRI-rapport
ECRI is een intergouvernementele commissie, opgericht als onafhankelijk orgaan van de Raad van Europa. Het doel van ECRI is het bestrijden van racisme, vreemdelingenhaat, antisemitisme en intolerantie. ECRI stelt daartoe rapporten op over alle afzonderlijke lidstaten van de Raad van Europa. In het vierde rapport beschrijft ECRI de ontwikkelingen in Nederland op het terrein van racisme en onverdraagzaamheid en de bestrijding hiervan in de periode van 2008 tot maart 2013. In de zomer van 2013 heeft ECRI inzage gegeven in het conceptrapport en de Nederlandse overheid de gelegenheid geboden om feitelijke onjuistheden weg te nemen. Het kabinet heeft daarop een aantal wijzigingen doorgeven aan ECRI.

ECRI complimenteert Nederland met de vooruitgang die is geboekt sinds de vorige rapportage van ECRI in 2008. Daarbij wordt specifiek de nieuwe website www.hatecrime.nl genoemd, het opzetten van het netwerk van gemeentelijke antidiscriminatievoorzieningen (ADV's) en verdere specialisatie met betrekking tot discriminatie en racisme binnen politie en OM. Ook spreekt ECRI haar waardering uit over de uitbreiding van panels ten behoeve van deurbeleid in de horeca, de oprichting van het platform Roma, waarin gemeenten hun kennis en expertise bundelen, en de oprichting van het College voor de Rechten van de Mens.

ECRI vraagt in haar aanbevelingen aandacht voor uiteenlopende vraagstukken op het terrein van racisme, uitsluiting en onverdraagzaamheid, zoals strafrechtelijke vervolging en veroordeling, segregatie in het onderwijs, discriminatie op de arbeidsmarkt, inburgering, de integratie van Roma en Sinti en antisemitische spreekkoren tijdens voetbalwedstrijden. Het rapport bevat daarnaast een aantal kritische passages over het maatschappelijke klimaat en het politieke debat over moslims, de islam en de vestiging van de Oost-Europeanen in Nederland.

Het kabinet geeft met deze brief een reactie aan uw Kamer op een aantal kernpunten uit het ECRI rapport. Een meer uitgebreide reactie op de aanbevelingen gedaan door ECRI treft u aan in de bijlage.

Reactie van het kabinet

Het kabinet beschouwt het ECRI rapport als een waardevol instrument om de bescherming van burgers tegen discriminatie te verbeteren. Het kabinet heeft met instemming kennis genomen van de waardering die ECRI uitspreekt over de vooruitgang die is geboekt om racisme en aanverwante vormen van discriminatie en onverdraagzaamheid in Nederland aan te pakken. Iedereen in Nederland heeft dezelfde vrijheden en iedereen moet op een gelijkwaardige manier behandeld worden. Dat geldt ook voor de vrijheid van meningsuiting. Iedereen in Nederland mag binnen de grenzen van de wet zeggen en schrijven wat hij of zij vindt, ook als anderen het daar mee oneens zijn.

Het kabinet onderkent het beeld dat in Nederland het debat over migratie en integratie soms op het scherp van de snede wordt gevoerd. In een democratische rechtsstaat die zich kenmerkt door een grote verscheidenheid aan mensen, gewoonten en levensovertuigingen is scherp debat onvermijdelijk. Dat debat is ook nodig. Alleen als problemen inzichtelijk worden gemaakt kan worden gewerkt aan concrete oplossingen. Zorgen over de negatieve gevolgen van migratie en de verenigbaarheid van bepaalde stromingen binnen de islam met de kernwaarden van de Nederlandse samenleving klinken door in het maatschappelijk debat.

Een scherp debat maakt Nederland nog niet tot een racistisch land. Nederland is een democratische rechtsstaat met duidelijke regels. Dit wil evenwel niet zeggen dat iedereen zich aan die regels houdt. Discriminatie, in welke vorm dan ook, is onacceptabel en wordt met kracht bestreden. Met betrekking tot uitingen door politieke partijen wenst het kabinet te benadrukken dat de vrijheid van meningsuiting voorwaarde is voor een goed functionerende democratie. Racistische uitspraken zijn echter strafbaar. De beoordeling of sprake is van een strafbaar feit is voorbehouden aan de onafhankelijke rechter.

Het kabinet merkt op dat ECRI aanleiding heeft gezien zich uit te spreken over een individuele rechtsgang bij de rechtbank Amsterdam (de zaak Wilders). In deze zaak was het openbaar ministerie tot de conclusie gekomen dat betrokkene niet vervolgd diende te worden. Naar aanleiding van een beslissing niet tot vervolging over te gaan kunnen belanghebbenden het Hof verzoeken het OM alsnog op te dragen vervolging in te stellen. Nadat een groep burgers een dergelijk verzoek had gedaan, besliste het Gerechtshof Amsterdam vervolgens dat de zaak toch diende te worden voorgelegd aan de strafrechter. Het resultaat van de rechtsgang is de uitspraak van de Rechtbank Amsterdam van 23 juni 2011. Tegen deze uitspraak is geen rechtsmiddel ingesteld; de uitspraak is derhalve onherroepelijk. Het kabinet hecht sterk aan een onafhankelijke rechtspraak en onthoudt zich daarom van een oordeel over beslissingen van de rechter in individuele zaken.

ECRI vraagt de Nederlandse regering om prioriteit te geven aan een drietal aanbevelingen:

- de aanbeveling om delicten gepleegd met een discriminatoir motief zwaarder te straffen door opneming van een wettelijke strafverzwaringsgrond;
- de aanbeveling om een nationaal beleid tegen racisme en rassendiscriminatie te ontwikkelen;

- de aanbeveling om de uitbuiting van in Nederland woonachtige uitzendkrachten aan te pakken, onder andere door de mogelijke invoering van een vergunningenstelsel voor uitzendbureaus.

Het belang van adequate strafrechtelijke reactie op feiten die gepleegd worden met discriminatoire motieven, wordt door het kabinet ten volle erkend. De aanpak van discriminatie is onderdeel van de landelijke prioriteiten voor de politie. Sinds 1 mei 2011 wordt bij misdrijven met een discriminatoir aspect of een discriminatoir motief, een zwaardere straf geëist door het OM. De verzwaring van de strafeis kan oplopen tot een verhoging met 100%.[1] Hiermee geeft de Nederlandse regering uitvoering aan de aanbeveling van ECRI om racistische motieven aan te merken als grond voor strafverzwaring.

De aanbeveling van ECRI om prioriteit te geven aan de ontwikkeling van nationaal beleid tegen racisme en rassendiscriminatie, heeft zijn weerslag gevonden in het actieprogramma discriminatie dat in 2010 is vastgesteld. Aan dit programma wordt sindsdien uitvoering gegeven.[2] Dit programma bestrijkt elke grond van discriminatie, waaronder de bestrijding van racisme en rassendiscriminatie. Dat geldt ook voor de voorzieningen die Nederland heeft om discriminatie te melden zoals de antidiscriminatiebureaus en het College voor de Rechten van de Mens.

Het kabinet blijft zich inspannen om discriminatie op alle gronden en op alle terreinen te bestrijden. Uw Kamer wordt op de hoogte gehouden van de resultaten van de aanpak van discriminatie, waaronder ook de aanpak van racisme valt. Jaarlijks ontvangt uw Kamer een voortgangsbrief waarin u wordt geïnformeerd over behaalde resultaten en nieuwe maatregelen op het terrein van preventie van discriminatie, melding en registratie, als ook opsporing en vervolging. De voortgangsbrief over 2013 kan uw Kamer medio december tegemoet zien. Het kabinet is met ECRI van mening dat een grotere bewustwording ten aanzien van discriminatie van cruciaal belang is voor de bestrijding van discriminatie. Met een landelijke campagne zal het kabinet hieraan invulling geven.

Het kabinet is het met ECRI eens dat de positie van arbeidsmigranten in Nederland aandacht behoeft. Gemeenten hebben in de afgelopen jaren aandacht gevraagd bij het kabinet voor de knelpunten rondom arbeidsmigratie uit de nieuwe lidstaten. Eind 2010 heeft dit geleid tot het project EU-arbeidsmigratie. Rijk en gemeenten hebben een pakket aan maatregelen ingezet op de terreinen voorlichting en registratie, werk en handhaving, sociale voorzieningen, huisvesting, inburgering, en onderwijs en terugkeer. Uw Kamer is op 13 september jl. geïnformeerd over de voortgang, mede met het oog op de openstelling van de Nederlandse arbeidsmarkt per 1 januari a.s. voor werknemers uit Bulgarije en Roemenië.[3] In de afgelopen periode is de focus vooral komen te liggen op het aanpakken van problemen met malafide uitzendbureaus en het voorkomen van risico's van oneigenlijke concurrentie op arbeidsvoorwaarden als gevolg van de komst van arbeidsmigranten uit de nieuwe lidstaten. Het kabinet zet daarbij vooral in op versterking van de zelfregulering in de sector.[4] In het

[1] Zie de Aanwijzing Discriminatie en TK 2010-2011, 30 950, nr. 34.

[2] TK, 2009–2010, 32 123 VII, nr. 74. Op 7 juli 2011 is de Kamer geïnformeerd over de er aanscherpingsmaatregelen in de brief "Aanscherping bestrijding discriminatie", TK, 2010–2011, 30 950, nr. 34.

[3] Kamerstuk 29 407, nr. 175.

[4] In 2012 is het programma Aanpak Malafide Uitzendbureaus (AMU) gestart. Uw Kamer is op 15 oktober jl. over de voortgang geïnformeerd.

geval dat zelfregulering onvoldoende tot resultaten leidt, zal het kabinet bekijken of een vergunningplicht een bijdrage kan leveren aan het terugdringen van het aantal malafide uitzendbureaus. In maart 2014 wordt uw Kamer daarover gerapporteerd.

Conclusie
Het kabinet heeft waardering voor de wijze waarop ECRI zich inzet voor de bestrijding van racisme en onverdraagzaamheid. Zoals hierboven omschreven neemt Nederland de aanbevelingen van ECRI serieus. Discriminatie is een grove aantasting van iemands persoonlijke levenssfeer die niemand hoeft te accepteren, of het nu gaat om discriminatie wegens ras, godsdienst, levensovertuiging, geslacht of seksuele gerichtheid. Het kabinet blijft zich inzetten om discriminatie te bestrijden en zal dit doen samen met andere maatschappelijke organisaties en actoren die een belangrijke rol spelen in het tegengaan van discriminatie.

De Minister van Sociale Zaken
en Werkgelegenheid,

L.F. Asscher